

Сучасне конституційне право — це галузь права, яка закріплює основні принципи демократії та організації державної влади. В умовах становлення України як демократичної, соціальної, правової держави дедалі зростає його роль в оптимізації та прискоренні процесів державотворення і правотворення. Щоб ці процеси були керованими, прогнозованими і відповідно ефективними й оптимальними, вони мають ґрунтуватися на наукових засадах, здобутках та рекомендаціях науки конституційного права. Відтак підвищуються значення і евристичні можливості цієї науки у суспільному розвитку.

Посилюється роль конституційного права і як навчальної дисципліни, що має забезпечити формування у студентів демократичного світогляду на основі засвоєння світових цінностей конституціоналізму, вітчизняного державно-правового досвіду та аналізу конституційної практики інших країн світу. Усе це важливо для формування у майбутніх юристів високої по-літико-правової культури, що означає насамперед повагу до Конституції України як важливої соціальної та політичної цінності, до конституційного законодавства в цілому.

З прийняттям 28 червня 1996 р. Основного Закону конституційний процес у незалежній Україні не завершився, а став більш динамічним, спрямованим на розв'язання найактуальніших проблем державотворення, становлення дієздатних структур громадянського суспільства, забезпечення прав людини і громадянина. Останнім часом відбулися істотні зміни у конституційному законодавстві та у правовій системі в цілому. Конституція України дала поштовх новелізації усіх галузей національного законодавства.

Конституційне законодавство досить динамічне. Враховуючи це, автори підручника поставили перед собою завдання системно висвітлити як теоретичні проблеми, так і тенденції розвитку конституційного законодавства. В Україні створене нове конституційне право, яке базується на принципах демократичної, соціальної, правової держави, на пріоритеті прав людини. Тому значна увага приділена розкриттю конституційно-правового статусу людини і громадянина. Це зумовлено тим, що положення Конституції, законів, інших нормативно-правових актів, діяльність державного механізму та органів місцевого самоврядування мають бути спрямовані на забезпечення прав особи, що є їх головним призначенням. Концепція підручника виходить із засадничого принципу основ конституційного ладу: людина, її життя і

здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. На думку авторів, у ст. 3 Конституції закладена філософія цього нормативно-правового акта, зорієнтованого на персоніцентричний підхід, відповідно до якого не особа підпорядкована державі й суспільству, а держава існує і функціонує для неї. І це має визначати сутність і спрямованість функціонування державного апарату. Такий підхід зумовив як концепцію, так і всю архітектуру пропонованого підручника.

Автори виходять з того, що конституційне право — одна із найдинамічніших галузей національного права, що-єправляє вирішальний вплив на темпи реформування в економіці та політичній системі. Водночас конституційне право є гарантією того, що країна не повернеться до минулого. Адже Україна вичерпала неконституційні форми політичної організації.

У підручнику значна увага приділяється таким інститутам громадянського суспільства, як політичні партії, засоби масової інформації, релігійні організації, а також проблемам тлумачення Конституції та законів України, виконання конституційних норм. Усе це, на думку авторів, дає можливість у діалектичному взаємозв'язку розглядати інститути держави і суспільства, аналізувати конституційні приписи в динаміці. Застосування історико-правового і компаративного методів дає можливість розглянути відповідні інститути конституційного права в їх становленні, розвитку, в порівнянні з відповідними інститутами інших країн світу. Усе це важливо для оволодіння юристами методологічним інструментарієм пізнання й аналізу конституційно-правових явищ, адекватного тлумачення норм Конституції та законів України.

В Україні відбувається складний і водночас динамічний процес становлення конституціоналізму на демократичних засадах, зорієнтований на загальнолюдські цінності. Конституціоналізм у політичному розумінні — це особливий характер відносин між державою і суспільством. Він є оформленням суспільної згоди щодо відповідних цінностей, принципів та механізмів. Конституція як юридичний документ може існувати в державі й без суспільної згоди. Проте для конституціоналізму вона є необхідним елементом. Автори підручника виходять з того, що необхідно створити ефективну модель відносин держави і суспільства, яка дала б змогу забезпечити як стабільне функціонування конституційної системи, так і реальність основних прав і свобод людини і громадянина. Світовий досвід переконливо свідчить про те, що найуспішніше розвивається та суспільна система, в якій найбільш повно розкривається творчий потенціал людини. Саме вільна і відповідальна особа є головною рушійною силою сучасної цивілізації, творцем всіх складбвих суспільних відносин — політичних, економічних, соціальних, правових, етнічних, конфесійних, культурних. Конституційно-правове регулювання, на думку авторів, має бути спрямованим на розкриття творчого потенціалу людини і громадянина в різних сферах життя.

При підготовці підручника автори враховували, що конституційне право України в юридичних вузах викладається після курсу теорії держави і права. А отже, викладений матеріал лягає на підготовлений ґрунт.